

วิวัฒนาการของ เลขหมู่พุทธศาสนาในระบบทศนิยมของดิวอี้
ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันและแผนการจัดหมู่
หนังสือระบบทศนิยมหมวดพุทธศาสนาแก้ไข
เพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติไทย

วิวัฒนาการของ เลขหมู่พุทธศาสนาในระบบทศนิยมของดิวอี้

ระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ เป็นระบบที่เมลวิลล์ ดิวอี้ได้จัดทำขึ้นใน ค.ศ. ๑๘๗๓ เพื่อเป็นวิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโทหาบัณฑิตในปี ๑๘๗๕ ได้จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งแรก ใน ค.ศ. ๑๘๗๖ และได้ทดลองใช้เป็นครั้งแรกในห้องสมุดของวิทยาลัยแอมเมอร์สแตท (Amherst College) อันเป็นสถานที่ที่ดิวอี้ทำงานอยู่^๑ ปัจจุบันการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้เป็นระบบที่นิยมใช้กันแพร่หลายทั่วโลก^๒ ดังจะเห็นได้ว่าประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ เช่น สหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินเดีย ฯลฯ นิยมใช้การจัดหมู่หนังสือระบบนี้ ส่วนประเทศที่ใช้ภาษาอื่น ๆ ก็มีการแปลระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ทั้งฉบับสมบูรณ์และฉบับย่อเป็นภาษาของประเทศเหล่านั้นเช่น สเปน เดนมาร์ก เติร์กกี โปรตุเกส บางประเทศได้นำไปดัดแปลงให้เหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี เป็นต้น^๓

^๑Winifred B. Lenderman, "Dewey, Melvil," Encyclopedia of Library and Information Science 7 (1972) : 145.

^๒Dorothy Anderson, "The Dewey Decimal Classification and Its Place in Universal Bibliographic Control," In Dewey International, p. 113.

^๓Melvil Dewey, Dewey Decimal Classification and Relative Index 18 th ed. (New York: Forest Press, 1971) 1 : 15.

นอกจากนี้หนังสือประเภทบรรณานุกรมแห่งชาติ (National Bibliography) เช่น บรรณานุกรมแห่งชาติอังกฤษ (British National Bibliography) บรรณานุกรมแห่งชาติอินเดีย (Indian National Bibliography) ก็ใช้ระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ ในการลำดับบรรณานุกรมด้วย^๑

ในหนังสือสหพัตรรายการของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress National Union Catalog) ได้ให้เลขหมู่ของระบบทศนิยมของดิวอี้กำกับไว้ด้วย^๒ และนับตั้งแต่ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๒ ของแผนการจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมของดิวอี้ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันก็ได้มีการพิมพ์เลขหมู่กำกับไว้ในบัตรสำเร็จรูปของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน^๓

ค.ศ. ๑๙๖๔ ได้มีการบันทึกเลขหมู่ของระบบทศนิยมของดิวอี้ลงในมาร์คเทป (MARC : Machine Readable Cataloging) ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกันอีกด้วย^๔ ยิ่งกว่านั้นหนังสือประเภทบรรณานุกรมที่จัดพิมพ์โดยบริษัทเอกชนในสหรัฐอเมริกาก็ได้นำระบบนี้ไปใช้ในการจัดหมู่ เช่น อเมริกัน-บุ๊คพับลิชชิ่ง เร็คคอร์ด (American Book Publishing Record) ของบริษัทเบาว์เคอร์ (Bowker) เป็นต้น^๕

^๑Ibid.

^๒Ibid., 1 : 41.

^๓Melvil Dewey, Dewey Decimal Classification and Relative Index 13 d ed. rev. & enl. (New York : Forest Press, 1932), 1 : 8.

^๔Dewey, Dewey Deaimal Classification and Relative Index, 18th ed. 1 : 46.

^๕Ibid., 1 : 15.

ลักษณะสำคัญของการจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมของดิวอี้คือ

๑. การแบ่งสรรวิชาออกเป็นทีละตอนทีละส่วนตามเหตุผลที่เกี่ยวข้องกัน คือ แยกจากขอบเขตที่กว้างของแต่ละวิชาลงไปจนถึงหัวข้อที่ละเอียดที่สุดของวิชานั้น ๆ ในการแบ่งครั้งแรก (First Summary) การจัดหมู่หนังสือระบบนี้แบ่งวิชาออกเป็น ๑๐ หมวดใหญ่ดังนี้คือ

- 000 ความรู้ทั่วไป
- 100 ปรัชญา
- 200 ศาสนา
- 300 สังคมศาสตร์
- 400 ภาษา
- 500 วิทยาศาสตร์
- 600 เทคโนโลยี (วิทยาศาสตร์ประยุกต์)
- 700 ศิลป
- 800 วรรณคดี
- 900 ประวัติศาสตร์

วิชาการทั้ง ๑๐ หมวดใหญ่นี้จะแยกสาขาไปอีก ๑๐ ส่วนซึ่งจัดเป็นการแบ่งครั้งที่ ๒ (Second Summary) แบ่งเป็น ๑๐๐ วิชา เช่นหมวด 200 แยกสาขาเป็น

- 210 ศาสนาธรรมชาติ
- 220 โบราณคดี
- 230 เทวปรัชญา
- 240 จริยธรรม

- 250 เทววิทยาเกี่ยวกับบรรพชน
- 260 เทววิทยาเกี่ยวกับศาสนา
- 270 ประวัติและศาสนาคริสต์
- 280 ศาสนาคริสต์และนิกายต่าง ๆ
- 290 ศาสนาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ศาสนาคริสต์

ทั้ง ๑๐๐ วิชาจะแยกออกไปอีกวิชาละ ๑๐ ส่วน จัดเป็นการแบ่งครั้งที่ ๓ (Third Summary) รวมเป็น ๑,๐๐๐ ส่วน และทั้งหมดนี้ยังแบ่งละเอียดออกไปเรื่อย ๆ โดยใช้จุดทศนิยมเข้าช่วย ดังนั้นจึงทำให้มีเลขหมู่หนังสือเป็นสัญลักษณ์แทนวิชาต่าง ๆ อย่างมากมาย

๒. การใช้ตัวเลขเป็นสัญลักษณ์แทนวิชาต่าง ๆ โดยอาศัยหลักทศนิยมทำให้ระบบทศนิยมของตัวนี้มีลักษณะเป็นสากลง่ายต่อการเข้าใจ^๑ เพราะตัวเลขแต่ละตัวแต่ละตำแหน่งจะสื่อความหมายเฉพาะในตัวเองไม่ว่าจะแปลหรือเขียนเป็นภาษาอะไร^๒ เช่น

วิทยาศาสตร์ (5)

500	510	520	530	540	550	560	570	580	590
๕๐๐	๕๑๐	๕๒๐	๕๓๐	๕๔๐	๕๕๐	๕๖๐	๕๗๐	๕๘๐	๕๙๐
วิทยา ศาสตร์	คณิต ศาสตร์	ดาราศาสตร์	ฟิสิกส์	เคมี	ธรณีวิทยา	ปฐพีวิทยา	ชีววิทยา	พฤกษศาสตร์	สัตวศาสตร์

^๑Ibid.

^๒Anand P Srivastava, Theory of Knowledge Classification in Libraries (New Delhi : Lakshmi Book Store, 1964) , pp. 73 - 74.

นอกจากนี้การใช้ตัวเลขตามหลักทศนิยมยังสะดวกในการขยายและเพิ่มตัวเลขเพื่อทำให้ระบบทศนิยมของตัวอักษรมีความยืดหยุ่น

๓. การจัดให้มีตรรกะสัมพันธ์ของหัวเรื่อง (Relative Subject Index) เป็นเครื่องมือช่วยให้ความสะดวกในการค้นหาเลขหมู่ ลักษณะพิเศษของตรรกะสัมพันธ์คือ ศัพท์หรือคำต่าง ๆ ทุกคำที่เกี่ยวกับวิชาสาขาหนึ่ง ๆ จะนำมาลำดับรวมไว้ด้วยกันอยู่ภายใต้หัวข้อวิชานั้น เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของสาขาต่าง ๆ ในแต่ละวิชาแล้วให้เลขหมู่ที่เป็นสัญลักษณ์แทนคำศัพท์เหล่านั้นกำกับไว้ด้วย^๒ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ในการให้เลขหมู่จากแผนการจัดหมู่กับ เป็นแนวทางสำหรับนักวิจัยในการค้นหาหนังสือในหัวข้อที่ต้องการ ตรรกะสัมพันธ์ของระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของตัวอักษรมีหัวเรื่องกว่า ๔๓,๐๐๐ รายการทั้งนี้หัวเรื่องเหล่านี้ไม่รวมวิสัยคณินามต่าง ๆ เช่น ชื่อเมือง ชื่อประเทศ เป็นต้น^๓

ระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของตัวอักษรในหมวดพฤกษศาสตร์

การจัดหมู่หนังสือภาษาไทยด้วยระบบทศนิยมของตัวอักษรนั้นมีปัญหาของแต่ละหมวดต่าง ๆ กันไป บางหมวดมีวิธีใช้ที่เกี่ยวข้องกัน เช่น 400, 800 บางหมวดมีเลขหมู่ละเอียดเกินกว่าขอบเขตของหนังสือภาษาไทย เช่น 500, 600 และ 900 โดยเฉพาะเลขหมู่พฤกษศาสตร์ในหมวด 200 กำหนดเลขหมู่ไว้ไม่ละเอียดพอสำหรับหนังสือภาษาไทย นับตั้งแต่ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๗

^๑ Arthur Maltby, Classification in the 1970's : a Discussion of Development and prospects for the Major Schemes (London : Clive Bingley, 1972), p. 89.

^๒ จารุวรรณ สินธุโสภณ, วิทยานุกรมบรรณารักษศาสตร์ (กรุงเทพฯ : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๑), หน้า ๑๐๓.

^๓ Dewey, Dewey Decimal Classification and Relative Index, 18 th ed, 1 : 71 - 75.

^๔ อัมพร ทีชะระ, เลขหมู่และบัตรหลักสำหรับหนังสือภาษาไทย (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๗), หน้า ๒.

^๕ ประยงค์ (โรจน์วิทย์) พัฒนกิจจำรูญ, "การศึกษาระบบจัดหมู่หนังสือที่ใช้ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย," หน้า ๗๔.

การจัดหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้ ได้ให้เลขหมู่ 294 สำหรับพุทธศาสนา และศาสนาพราหมณ์ไว้เพียงเลขหมู่เดียว ส่วนในกรณีสัมพันธ์ของฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๖ ก็ได้ให้หัวเรื่องไว้เพียงหัวเรื่องเดียว คือ พุทธศาสนา (Buddhism) ส่วนกรณีสัมพันธ์ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๗ ได้ให้หัวเรื่องเพิ่มขึ้นอีก ๓ หัวเรื่องคือ

สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา (Buddhist architecture)	722.4
การปรุงอาหารแบบพุทธ (Buddhist Cookery)	641.567
ชีวประวัติ	922.94

การจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๘ เป็นฉบับแรกที่ได้แยกเลขหมู่พุทธศาสนาออกจากศาสนาพราหมณ์จนถึงฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๐ โดยกำหนดเลขหมู่ไว้ดังนี้

294	ศาสนาพราหมณ์
294.3	พุทธศาสนา

ส่วนกรณีสัมพันธ์ของการพิมพ์แต่ละครั้งก็ได้ให้หัวเรื่องสำหรับพุทธศาสนาต่าง ๆ กันดังนี้คือ

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๘		
พุทธศาสนา		294.3
ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๙		
พุทธศาสนา	แบ่งตามกลุ่มวัฒนธรรมทางภูมิประเทศ	910.09
ประวัติพุทธศาสนา		909
พุทธปรัชญา		181
พุทธศาสนา		294.3

การพิมพ์ครั้งที่ ๑๐ ให้หัวเรื่องสำหรับพุทธศาสนาในกรณีสัมพันธ์น้อยกว่าฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๘ แต่หัวเรื่องที่เหลืออยู่ยังคงใช้คำศัพท์ ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๙ คือ

พุทธศาสนา	294.3
พุทธปรัชญา	181

การจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๑ ได้ย้อนกลับไปใช้เลข 294 เป็นเลขหมู่สำหรับ พุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์เช่นเดียวกับในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๗ อีก ส่วนตรรกนิสัมพันธ์สำหรับหัว เรื่องพุทธศาสนาก็ได้ให้หัว เรื่องไว้ที่พุทธศาสนา เพียงหัว เรื่อง เดียว เช่นกัน

ต่อมาใน ค.ศ. ๑๙๒๗ ได้มีการจัดพิมพ์หนังสือแผนการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ เป็นครั้งที่ ๑๒ โดยจัดพิมพ์เป็น ๒ เล่ม เล่มแรกเป็นตารางของเลขหมู่ เล่มหลัง เป็นตรรกนิสัมพันธ์ ส่วนเลขหมู่ในหมวดพุทธศาสนาซึ่งในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๑ ได้ให้ไว้ที่ 294 เพียง เลข เดียวนั้นมาใน ฉบับพิมพ์ครั้งนี้ได้กลับไปใช้เลขหมู่ 294.3 เป็นเลขหมู่สำหรับพุทธศาสนาและยังได้เพิ่ม เลขหมู่ขึ้น เป็น ๓ เลขหมู่คือ

294.3	พุทธศาสนา
294.31	พุทธศาสนาเถรวาท
294.32	พุทธศาสนาเถรวาท

สำหรับตรรกนิสัมพันธ์ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๒ นี้ได้ให้หัว เรื่อง เช่นเดียวกับในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๗ เป็นส่วนใหญ่ คือ

สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา	722.4
การปรุงอาหารแบบพุทธ	641.567
ชีวประวัติ	922.943

จากตรรกนิสัมพันธ์ที่ยกมาข้างต้นนี้จะ เห็นว่า เลขหมู่ชีวประวัติ เปลี่ยนแปลงไปจากในฉบับ-พิมพ์ครั้งที่ ๗ ซึ่งให้เลขหมู่ไว้ที่ 922.94 ที่เป็นเช่นนี้เพราะตั้งแต่ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๗ กำหนด ให้ใช้เลขหมู่ 294 เป็นเลขหมู่สำหรับพุทธศาสนา ส่วนในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๘ เป็นต้นมายกเว้น ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๑ ได้ให้เลขหมู่พุทธศาสนาไว้ที่ 294.3

คือ มาได้มีการปรับปรุงแก้ไขหนังสือแผนการจัดหมู่ระบบทศนิยมของคิวอี้ใหม่ และได้จัดพิมพ์ใหม่เป็นฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๓ และ ๑๔ แต่ปรากฏว่าไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเลขหมู่ในหมวดพุทธศาสนาแต่ประการใด ยังคงใช้เลขหมู่พุทธศาสนาเหมือนในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๒ ทุกประการ.

แผนการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของคิวอี้ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๔ พิมพ์ในปี ๑๙๕๑ ซึ่งมี มิลตัน เจ. เฟอร์กูสัน (Milton J. Ferguson) เป็นบรรณาธิการนั้นถือว่าเป็นฉบับมาตรฐานได้จัดทำเป็นหนังสือเล่มเดียวจบโดยรวมแผนการจัดหมู่และตรรกะสัมพันธ์ไว้ด้วยกัน^๑ ต่อมาในปี ๑๙๕๖ ได้แยกพิมพ์ตรรกะเป็นอีกเล่มหนึ่ง ทั้งนี้เพราะได้รับคำวิจารณ์ว่าใช้ไม่สะดวก ในการพิมพ์ครั้งนี้ได้ปรับปรุงการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของคิวอี้ให้ทันสมัยยิ่งขึ้น โดยการขยายขอบเขตให้ทันกับความก้าวหน้าของวิชาการ และปรับปรุงเลขมู้อยู่ให้ได้สัดส่วนใกล้เคียงกัน มีการปรับปรุงคำศัพท์ให้ทันสมัยรวมทั้งแก้ไขคำอธิบายวิธีใช้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ก็มีส่วนที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากคือการลดจำนวนเลขหมู่จากการพิมพ์ครั้งที่ ๑๔ ซึ่งมี ๓๑,๓๖๔ เลขหมู่ ลงเหลือเพียง ๔,๖๔๘ เลขหมู่^๒ สำหรับเลขหมู่ในหมวดพุทธศาสนาได้ยกเลิกเลขหมู่ 294.31 ซึ่งเป็นเลขหมู่สำหรับพุทธศาสนาเถรวาทแล้วใช้เลขหมู่ 294.3 ซึ่งเป็นเลขหมู่สำหรับพุทธศาสนาแทน ส่วนเลขหมู่ 294.32 ยังคงเป็นเลขหมู่สำหรับพุทธศาสนาเถรวาท โดยรวมเอาลัทธิลามะ (Lamaism) ไว้ด้วย ส่วนในตรรกะสัมพันธ์ได้ให้หัวเรื่องน้อยกว่าเดิมคือให้ไว้เพียง ๓ หัวเรื่องคือ

พระพุทธเจ้า (Buddha)	294.3
พุทธศาสนา (Budddism)	294.3
ทรรกน. คติที่มีต่อศาสนาอื่น (Buddhists versus- apologetic)	239.9:

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่าระบบการจัดหมู่ทศนิยมของคิวอี้ในการพิมพ์ครั้งที่ ๑๔ ซึ่งจัดว่าเป็นฉบับมาตรฐานยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับเลขหมู่ในหมวดพุทธศาสนาเท่าใดนัก

002629

^๑ Melvil Dewey, Decimal Classification, 15th ed. Standard ed. (New York : Forest Press, Lake Placid Club, 1951).

^๒ Custer, "Dewey Decimal Classification," p. 133.

ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖ ของแผนการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ ได้มีการแก้ไข และปรับปรุงเลขหมู่ใหม่หลายหมวด โดยเฉพาะในหมวดพุทธศาสนาได้มีการกำหนดเลขหมู่สำหรับ พุทธศาสนาให้กว้างขวางมากกว่าในฉบับพิมพ์ครั้งก่อน ๆ ตั้งแต่ต้นมา นอกจากนี้ยังได้กลับไปใช้เลข หมู่ 294.31 สำหรับพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งได้ยกเลิกไปในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๕ สำหรับเลขหมู่- พุทธศาสนาในการพิมพ์ครั้งที่ ๑๖ มีดังนี้คือ

294.3 พุทธศาสนา ให้เลขหมู่ละเอียดของ 294.300 - 294.3008

ตาม 291.2 - 291.8 ดังนี้คือ

- .3002 เทวปรัชญา
- .30021 สิ่งเคารพและสักการะบูชา
- .300211 พระเจ้า
- .30012 ธรรมชาติ เช่น ดวงอาทิตย์ น้ำ ไฟ ดินไม้ ฯลฯ
- .300213 บุคคล เช่น บรรพบุรุษ ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว วีรบุรุษ
- .300214 วิญญาณบริสุทธิ เครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนบุคคล
- .300215 เทวดา
- .300216 ปิศาจ
- .300217 การต่อสู้ระหว่างเทวดา มนุษย์กับเทวดา
- .300218 รูปเคารพ
- .30022 คำสอน เกี่ยวกับมนุษย์และวิญญาณ
- .30023 ชาติหน้า ความตาย นรก สวรรค์
- .3003 พิธีกรรม
- .30032 การทำนาย

^๑ Melvil Dewey, Dewey Decimal Classification and Relative Index,

- 294.30033 การปลูกดวงวิญญาณ เวทย์มนต์คาถา
- .30034 ทาน
- .30035 สังฆนียสถาน และปูชนียสถาน
- .30036 วันสำคัญทางศาสนา
- .30037 เครื่องหมายที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ทางศาสนา
- .30038 พิธีทางศาสนา พิธีสวดมนต์ การจุดธูป
- .3004 ศาสนปฏิบัติ
- .3005 ความรู้สึกผิดชอบ บาป ความชั่ว ความดี
- .3006 ศาสดาและองค์การทางศาสนา
- .30061 พระสงฆ์ พระสาวก
- .30062 มนุษย์ที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ
- .30063 พุทธประวัติ
- .30064 ผู้แปลความหมายของสวรรค์ รวมทั้งผู้เขียนคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์
ผู้ให้กำเนิดศาสนา
- .30065 องค์การและสถาบันทางศาสนา
- .3007 กิจกรรมที่เกิดจากศรัทธาในศาสนา เช่น การเผยแพร่ศาสนา
การบวช การปฏิรูปศาสนา
- .3008 คัมภีร์ทางศาสนา
- .30082 พระไตรปิฎก
- .30083 อรรถกถาต่าง ๆ
- .30084 คำสอนของพระสาวก
- .3009 นิกายต่าง ๆ
- .31 เถรวาท ให้เลขหมู่ละ ๒๒๒ ตาม 291.2 -291.8
- .32 มหายาน ให้เลขหมู่ละ ๒๒๒ ตาม 291.2 - 291.9

จากตารางเลขหมู่ข้างต้นจะเห็นว่าแม้ในฉบับพิมพ์ครั้งที่นี้จะให้เลขหมู่พุทธศาสนาไว้เพียง ๓ เลข แต่ในแต่ละเลขหมู่ได้กำหนดให้มีกรให้เลขหมู่ละเอียดตาม เลขหมู่ 219.2-291.9 ทุกเลขหมู่จึงทำให้มี เลขหมู่สำหรับพุทธศาสนามากกว่าฉบับพิมพ์ครั้งก่อน ๆ

ในด้านตรรกนิสัมพันธ์ปรากฏว่า ในฉบับพิมพ์ครั้งนี้ได้ให้หัวเรื่อง พุทธศาสนาไว้อย่างกว้างขวาง และให้หัวเรื่องมากกว่าฉบับพิมพ์ครั้งก่อน ๆ คือให้ไว้ถึง ๑๕ หัวเรื่อง^๑ ได้แก่

พระโคตมะพุทธเจ้า (Gautama Buddha)

ศิลปกรรมทางพุทธศาสนา (Art representation)	704.948 943
พุทธศาสนา (Buddhism)	294.3006 4
ภาพวาด (drawings fine art)	7 43.98943
ภาพเขียนเป็นเรื่องราวต่าง ๆ (paintings comprehensive works)	755.943
นิกายเถรวาท (Theravada Buddhism)	294.316
ศาสนาพุทธ (religion)	294.3
พุทธศาสนิกชน (Buddhist)	
สถาปัตยกรรมโบราณ (Architecture ancient)	722.4
วัด (monasteries)	
สถาปัตยกรรม (Architecture)	726.779943
ศาสนา (religious)	
การปรุงอาหาร (cookery)	641.567
กฎหมายต่าง ๆ (law)	348.943
โบสถ์ (temples)	
การจัดการ (management)	647.9698143
การตกแต่งภายใน (interior decoration)	747.8614

^๑ Ibid, 2 : 1532.

ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗ ได้มีการปรับปรุงและแก้ไขการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของคิวอี้ใหม่ และในการพิมพ์ครั้งนี้เองที่ระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของคิวอี้ ได้มีการให้เลขหมู่สำหรับพุทธศาสนาละเอียดยิ่งกว่าในฉบับพิมพ์ครั้งก่อน ๆ ดังจะเห็นได้จากตารางเปรียบเทียบเลขหมู่ของฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖ และ ๑๗ ดังนี้

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบเลขหมู่ พุทธศาสนาในแผนการจัดหมู่ระบบทศนิยมของคิวอี้ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖ และ ๑๗

ขอบเขต	ฉบับพิมพ์ครั้งที่		หมายเหตุ
	๑๖	๑๗	
พุทธศาสนา	294.3 [*]	294.3	* ให้เลขหมู่ละเอียดของ 294.3002 ถึง 294.3008 ตาม 291.1 - 291.8
เทวปรัชญา	.3002	-	
ความสัมพันธ์และทัศนคติของพุทธศาสนา	-	.33 [*]	* ให้เลขหมู่ละเอียดตาม 291.1
ที่มาของนิยายโบราณ	-	.333	
จำแนกตามศาสนา เช่นนับถือพระเจ้าองค์เดียว พระเจ้าหลายองค์	-	.334	
เทววิทยาทางสังคม	-	.337 [*]	* ให้เลขหมู่ละเอียดเหมือน 261
บทบาทของศาสนาในสังคม	-	.3371	
ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา	-	.3372	
ทรรศนะ คติที่มีต่อศาสนาอื่น ๆ	-	.3375	
ศาสนาและการเมือง	-	.3377	
เสรีภาพทางศาสนา	-	.33772	
เทวธิปไตย	-	.33773	
ศาสนากับปัญหาเศรษฐกิจทางสังคม	-	.33778	
ปัญหาสังคม	-	.3383	
ระเบียบทางเศรษฐกิจ	-	.3385	

ตารางที่ ๑ (ต่อ)

ขอบเขต	ฉบับพิมพ์ครั้งที่		หมายเหตุ
	๑๖	๑๗	
งานระหว่างประเทศ	-	294.3387	
สงครามและสันติภาพ เช่นทรยศ คดีที่มีต่อการตกลงข้อพิพาทโดย สันติวิธี	-	.33873	
ความเชื่อในพุทธศาสนา	-	.34	* * ให้เลขหมู่ละเอียดตาม 291.2-291.4
สิ่งที่เคารพและสักการบูชา	294.3021	.3421	
พระเจ้า	.300211	.34211	
ธรรมชาติ (ดวงอาทิตย์ น้ำ ไฟ ฯลฯ)	.300212	.34212	
บุคคล (บรรพบุรุษ ผู้ล่วงลับไปแล้ว)	.300213	.34213	
เครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้สัญลักษณ์			
แทนบุคคล	.300214	.34214	
เทวดา	.300215	.34215	
ภูตผีปิศาจ	.300216	.34216	
การต่อสู้ระหว่าง เทวดา มนุษย์ กับ เทวดา	.300217	-	เนื่องจากการแบ่งละเอียดของ เลขหมู่ 291.2-291.9 ในฉบับพิมพ์ ครั้งที่ ๑๗ ได้ยกเลิกเลขหมู่ 291.17
รูปเคารพ พระพุทธรูป	.300218	.34218	
คำสอน เกี่ยวกับมนุษย์และวิญญาณ			
กรรมเก่า	.30022	.3422	
ชาติหน้า ความตาย ความเป็นอมตะ			
นรก สวรรค์	.30023	.3423	
พิธีกรรม	.3003	.343	

ตารางที่ ๑ (ต่อ)

ขอบเขต	ฉบับพิมพ์ครั้งที่		หมายเหตุ
	๑๖	๑๗	
การทำนาย	294.30032	294.3432	 <p>เนื่องจากเลขหมู่ 291.4 ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗ แบ่งละเอียดมากกว่าในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖ จึงทำให้มีเลขหมู่เพิ่มมากขึ้น</p>
เวทย์มนต์คาถา	.30033	.3433	
ทาน	.30034	.3434	
สังเวชนียสถานและปูชนียสถาน	.30035	.3435	
วันสำคัญทางศาสนา	.30036	.3436	
เครื่องหมาย สิ่งที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ทางศาสนา	.30037	.3437	
พิธีทางศาสนา พิธีสวดมนต์			
การจุดธูป ขบวนแห่	.30038	.3438	
ศาสนปฏิบัติ	.3004	.344	
วิปัสณาสูตร	-	.3442	
การถือศีล หนังสือสวดมนต์	-	.3443	
ธรรมสำหรับพุทธบริษัท	-	.3444	
ความรู้สึกลึกซึ้ง ขอบ บาบ ความดี			
ความชั่ว	.3005	.35	
ศาสดาและองค์การทางศาสนา	.3006	.36	
พระสงฆ์ พระสาวก	.30061	.361	
ผู้มีอำนาจเหนือธรรมชาติ	.30062	.362	
พุทธประวัติ	.30063	.363	
ผู้แปลความหมายทางศาสนา	.30064	.364	
สถาบันและองค์การทางศาสนา	.30065	.365	

ตารางที่ ๑ (ต่อ)

ขอบเขต	ฉบับพิมพ์ครั้งที่		หมายเหตุ
	๑๖	๑๗	
วัด	-	294.3657	* เป็น เลขหมู่ใหม่ที่กำหนดให้มีขึ้น ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗
กิจกรรมที่เกิดจากความศรัทธา- ในศาสนา เช่นการบวช	.3007	.37	
คัมภีร์ทางศาสนา	.3008	.38	
พระไตรปิฎก	.30082	.382	
วินัยปิฎก	-	.3822	} เป็น เลขหมู่ใหม่ที่กำหนดให้มีขึ้น ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗
สุตตันตปิฎก	-	.3823	
อภิธรรมปิฎก	-	.3824	
อรรถกถา	.30083	.383	
คำสอนของพระ	.30084	.384	
นิกายต่าง ๆ	.3009	.39	
หินยาน (เถรวาท)	.31	.391	} เปลี่ยน เลขหมู่ใหม่โดยในฉบับพิมพ์ ครั้งที่ ๑๗ กำหนดให้ใช้ เลขหมู่ 294.391 และ 294.392 แทน เลขหมู่เดิมในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖
มหายาน	.32	.392	
ลัทธิเซน	-	.3927	} เป็น เลขหมู่ใหม่ที่กำหนดให้มีขึ้นใน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗
ลัทธิลามา	-	.393	

จากตารางจะเห็นว่า เลขหมู่ส่วนใหญ่ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗ ยังคงให้แบ่งละเอียดโดยอาศัยการแบ่งของเลขหมู่ 291.2 - 291.9 อยู่แน่นอนถึงแม้ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗ นี้จะให้เลขหมู่ของพุทธศาสนาไว้ค่อนข้างละเอียด แต่ครรชนีสัมพันธ์กลับให้หัวเรื่องสำหรับพุทธศาสนาน้อยกว่าในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖ ทั้ง ๆ ที่ครรชนีของฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗ มีลักษณะพิเศษกว่าฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖ คือ ให้หัวเรื่องอื่น ๆ ที่แสดงความสัมพันธ์

ในสาขาต่าง ๆ ของวิชาการเรื่องนั้น ๆ ไว้ด้วยกัน เพื่อความสะดวกแก่บรรณารักษ์ในการใช้ครรชน แต่ปรากฏว่าเลขหมู่หนังสือที่กำกับหัวเรื่องต่าง ๆ ไม่ตรงกับเลขหมู่ในแผนการจัดหมู่หนังสือ

วินสตัน อี.แมททิวส์ (Winston E. Mathews) ได้กล่าวว่าครรชนของฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗ มีส่วนโยงความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องต่าง ๆ แต่มีไม่เพียงพอ การนำเลขหมู่หนังสือที่ปรากฏอยู่ในครรชนมาใช้จึงต้องพิจารณาประกอบกันกับแผนการจัดหมู่หนังสืออย่างถี่ถ้วนเสียก่อน^๑ หัวเรื่องพุทธศาสนาที่ให้ไว้ คือ

พุทธประวัติ	294.363
พุทธศาสนา : แบ่งตามกลุ่มวัฒนธรรม	910.091
พุทธศาสนา : แบ่งตามกลุ่มภูมิศาสตร์	909.09
พุทธปรัชญา	181.04
พุทธศาสนา	294.3

อย่างไรก็ตามคณะผู้จัดทำแผนการจัดหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้ก็ได้ตระหนักถึงความไม่สมบูรณ์ของเลขหมู่จึงได้มีการสำรวจความต้องการในการใช้ระบบการจัดหมู่ทศนิยมของดิวอี้ในประเทศต่าง ๆ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๔^๒

แผนการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ กล่าวคือได้มีการจัดพิมพ์หนังสือแผนการจัดหมู่แบบทศนิยมของดิวอี้ เป็นครั้งที่ ๑๔ โดยจัดพิมพ์แยกเป็น ๓ เล่ม เล่มแรกเป็นคำนำและตารางเพิ่มเลข ๗ ตารางคือ ตารางแสดงวิธีเขียน (Standard Subdivisions) ตารางเลขภูมิศาสตร์ (Areas) ตารางเลขวรรณกรรม (Subdivision of Individual Literature) ตารางเลขทฤษฎีทางภาษา (Subdivision of Individual

^๑ Winston E. Mathews, "Dewey 18 : a Preview and a Report to the Profession." Wilson Library Bulletin 45 (February, 1971) : 576.

^๒ Melvil Dewey, Dewey Decimal Classification and Relative Index, 17th ed. (New York : Forest Press, 1965), 1 : 58.

Languages) ตารางเลขเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์และสัญชาติ (Racial Ethnic National Groups) ตารางเลขภาษา (Languages) ตารางเลขกลุ่มบุคคล เล่มที่ ๒ เป็นแผนการจัดหมู่ทัศนนิยมของดิวอ้อย่างละเอียด โดยเริ่มจากหมวด 000, 100 เรื่อยไปจนถึงหมวด 900 เล่มที่ ๓ เป็นครรชนีสัมพันธ์ ลักษณะเด่นของฉบับพิมพ์ครั้งนี้คือ มีเลขหมู่สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอวกาศ (Outer space) และยังมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเลขหมู่ใหม่หมดในหมวด 340 กฎหมายและ 510 คณิตศาสตร์^๑ สำหรับเลขหมู่ในหมวดพุทธศาสนาได้มีการเปลี่ยนแปลงจากฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗ เพียงเล็กน้อยคือได้เพิ่มเลขหมู่ใหม่อีก ๒ เลขคือ

294.06 องค์การทางพุทธศาสนา

.356 ศีลธรรมในแง่ใดแง่หนึ่ง (Specific moral issue)

สำหรับเลขหมู่ 294.33 (ความสัมพันธ์และทัศนคติของพุทธศาสนา) ได้กำหนดให้แบ่งละเอียดเหมือน 291.13-291.17 เช่นเดียวกับในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗ แต่เลขหมู่ 291.17 ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๘ ได้ให้เลขหมู่ละเอียดมากกว่าในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗ โดยอาศัยเลขหมู่ 261 เป็นหลัก และได้มีการเพิ่มเลขหมู่มากขึ้นอีก ๓ เลขคือ 291.17832 - 291.17834 ดังนั้นเลขหมู่ 294.33 ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๘ จึงมีเลขหมู่ละเอียดมากขึ้นอีก ๓ เลขด้วยได้แก่

294.337832 สังคมที่ไม่เป็นระเบียบ (Social disorganization)

.337833 อาชญากรรม (Crime)

.33834 โครงสร้างของสังคม (Social structure)

^๑ Dewey, Dewey Decimal Classification and Relative Index.

ด้านตรรกษณ์ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๘ นี้ได้ให้หัวเรื่องสำหรับพุทธศาสนาและเรื่องที่เกี่ยวข้องไว้ค่อนข้างละเอียดกว่าฉบับพิมพ์ครั้งแรก ๑ ตรรกษณ์ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๘ มีดังนี้ คือ

Buddhism	
art representation	704.948 943
S.a. spec. art forms	
calendars	529.3242
cookery	641.567 43
Philosophy	181.043
regions subj trmt.	area 176 43
religion	294.3
rel. holidays	394.268 2943
school	377.943
Buddhist	
architecture see Architecture school	
monastic bldgs	
architecture	726.784 3
building	690.678 43
other aspects see Religions purpose bldgs	
music see Buddhist & sacred music	
philosophy	181.043
regions subj trmt.	area 176 43
religion see Buddhism	
sacred music	
art	783.029 43
recordings	789.913 630 2943
S.a. spec. instruments : also spec.	
kinds e.g. Liturgical music	
religion	
pub workship	294.343: 8
significance	294.343 7
sculpture	732.4
temples and shrines	
architecture	726.143
building	690.614 3
Other aspects see Religious purpose bldgs.	
Buddhists	
biog and work	294.3092
S.a. spec. kinds e.g. Clergy : also spec.	
branches lit. and stage trmt. see Persons	
S.a.	pers. 2943 ¹

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่าเลขหมู่พุทธศาสนาในระบบทศนิยมของดิวอี้เพิ่งจะมีพัฒนาการในระยะหลัง ๆ คือตั้งแต่ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖ และมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขมากขึ้นในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗ ส่วนในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๘ ซึ่งเป็นฉบับพิมพ์ใหม่สุดของระบบทศนิยมของดิวอี้ ยังไม่สู้จะมีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ยังคงใช้เลขหมู่เช่นเดียวกับในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗

^๑ Ibid, 3 : 1755.

วิวัฒนาการของการจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันในหมวดพฤกษศาสตร์

การจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน การจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ได้เริ่มมีพัฒนาการในสมัยที่ เฮอเบิร์ต พัตนัม (Herbert Putnam) เป็นบรรณารักษ์ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกันในระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๘๙ - ๑๙๓๘^๑ ขณะนั้นหอสมุดรัฐสภาอเมริกันมีหนังสือประมาณ ๒ ล้านเล่ม^๒ และจะทวีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ พัตนัม จึงได้พิจารณาหาระบบจัดหมู่หนังสือเพื่อให้เหมาะสมกับจำนวนหนังสือที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว หลังจากที่ได้ศึกษาและพิจารณาถึงหลักและวิธีการจัดหมู่หนังสือระบบต่าง ๆ ที่มีอยู่บ้างแล้ว เช่น ระบบทศนิยมของดิวอี้ ระบบเอ็ก-แพนซีฟ พัตนัมและบรรณารักษ์ฝ่ายจัดหมู่หนังสือคนสำคัญ ๆ ต่างเห็นพ้องกันว่าไม่มีระบบการจัดหมู่หนังสือระบบใดที่มีอยู่ในขณะนั้นจะเหมาะสมกับหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากห้องสมุดอื่น ๆ ทั้งในด้านบริหาร บริการ ผู้ใช้ห้องสมุดและประเภทของหนังสือ ดังนั้นบรรณารักษ์ฝ่ายจัดหมู่หนังสือคนสำคัญ ๆ ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ซึ่งมี ชาลส์ มาเทล (Charles Martel) เป็นหัวหน้าจึงได้ร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาจัดทำเลขหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Classification System) ขึ้น การแบ่งหมวดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาจึงเป็นไปตามหลักปฏิบัติคือเป็นระบบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริง เพราะเป็นการกำหนดหมวดหมู่หนังสือในแต่ละสาขาวิชาจากจำนวนหนังสือที่มีอยู่ในหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน บรรณารักษ์ฝ่ายการจัดหมู่เป็นผู้กำหนดหมวดหมู่ใหญ่ ส่วนการกำหนด หมู่ย่อยในแต่ละสาขาวิชาเป็นผลงานของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา (Subject Specialist) ดังนั้นหมู่ย่อย ๆ ในแต่ละสาขาวิชาจึงมีมากบ้างน้อยบ้างตามจำนวนหนังสือในหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน และตามความเหมาะสมทางทฤษฎีของแต่ละสาขาวิชา^๓

^๑ ทองหยด ประทุมวงศ์, "การจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน," วารสารห้องสมุด ๑๔ (กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๑๓) : ๒๓๔๐.

^๒ W. Howard Phillips, A Primer of Book Classification, 5th ed. (London : Association of Assistant Libraries, 1961), p. 95.

^๓ ทองหยด ประทุมวงศ์, "การจัดหมู่หนังสือระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน," ๑๔ : ๒๓๗.

การจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ประกอบด้วยหมวดใหญ่ ๒๐ หมวด แต่ละหมวดใช้อักษรโรมันตัวใหญ่ ตั้งแต่ A - Z ยกเว้น I, O, W, X, และ Y เป็นสัญลักษณ์แทนแต่ละหมวดวิชาดังนี้ คือ

- A ความรู้ทั่วไป งานเขียนชนิดต่าง ๆ
- B ปรัชญา - ศาสนา
- C ประวัติศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
- D ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์โลกยกเว้นทวีปอเมริกา
- E-F ประวัติศาสตร์ทวีปอเมริกา
- G ภูมิศาสตร์ มานุษยวิทยา กีฬา และการละเล่น
- H สังคมศาสตร์
- J รัฐศาสตร์
- K กฎหมาย
- L การศึกษา
- M ดนตรี
- N ศิลป
- P ภาษาและวรรณคดี
- Q วิทยาศาสตร์
- R แพทยศาสตร์
- S เกษตรศาสตร์
- T เทคโนโลยี
- U วิชาการทหาร (ยุทธศาสตร์)
- V นาวิกศาสตร์
- Z บรรณานุกรมและบรรณารักษศาสตร์

หมวดใหญ่แต่ละหมวดสามารถแบ่งเป็นหมู่ย่อยโดยการใช้อักษรโรมันตัวใหญ่ ๒ ตัวซ้อนกัน เช่น BC BD BF เป็นต้น แต่ก็มีบางหมวดที่ใช้อักษรตัวเดียวกับตัวเลขแทน เช่น หมวด E - F และหมวด Z บางหมวดเช่นหมวด K ใช้อักษรโรมัน ๓ ตัวแทนเนื้อเรื่องของหนังสือ เช่น KFX KFZ หมู่ย่อยของแต่ละหมวดใหญ่มีจำนวนไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของหนังสือในแต่ละหมวด เป็นสำคัญ ตัวอย่างการแบ่งหมวดย่อยของหมวด B¹

- B ปรัชญา - ศาสนา
- BC ตรรกวิทยา
- BD ปรัชญาพยากรณ์ อภิปรัชญา
- BF จิตวิทยา
- BH สุนทรียศาสตร์
- BJ จริยศาสตร์
- BL ศาสนาต่าง ๆ เทพนิยาย ลัทธิถือเหตุผลในศาสนา
- BM ศาสนายิว
- BP ศาสนาอิสลาม ศาสนาพราหมณ์ เทวปรัชญา
- BR ศาสนาคริสต์
- BS คัมภีร์ไบเบิล
- BT เทววิทยาเชิงคริสต์ศาสตร์
- BV เทววิทยาภาคปฏิบัติ
- BX คริสต์ศาสนานิกายต่าง ๆ

¹ U.S. Library of Congress, Classification Class B Pt. 1, 2d ed. (Washington D.C.: Library of Congress, 1950), p. 5; and Classification Class B Pt. 2, 2d ed. (Washington, D.C.: Library of Congress, 1962), pp. 5-22.

การแบ่งเนื้อเรื่องย่อย ๆ ของหนังสือทั้งในหมวดใหญ่และหมู่ย่อยใช้เลขอารบิกตั้งแต่ ๑ - ๙๙๙๙ เต็มเข้าไป ส่วนมากมักเป็นเลขจำนวนเต็มเช่น B 43: พจนานุกรมปรัชญาภาษาเยอรมันหรือ BF 199 พฤติกรรมเป็นต้น แต่ก็มีเลขหมู่จำนวนมากที่ใช้จุดทศนิยมตามหลังเช่น BL 1477.3 การสวดมนต์ BL 1477.5 การเทศน์เป็นต้น นอกจากนี้เลขหมู่บางเลขมู้อย่างได้กำหนดให้แบ่งละเอียดมากขึ้นโดยการเติมจุดทศนิยมด้วยอักษรโรมันและตัวเลขต่อท้ายเลขหมู่เช่น BL 1442.Z4 พุทธศาสนานิกายเซน BL 1445.T5 พุทธศาสนาในประเทศไทย เป็นต้น หลักทั่วไปของการเรียงลำดับเนื้อเรื่องภายในแต่ละหมวดใช้หลัก ๗ ประการของมาเทล (Martel's Seven Points) ซึ่งซาล์ มาเทล ได้กำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในการกำหนดเลขหมู่ย่อยดำเนินการในแบบเดียวกันทุกหมวด^๑

ประเภทการแบ่งหมู่ย่อย (Types of Subdivisions) ตามระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน อาจสรุปได้ดังนี้ คือ

๑. การแบ่งตามวิธีเขียน (General Form Divisions) เรียงลำดับดังนี้ คือ
 - ๑.๑ สุนทรพจน์ ความเรียง ปาฐกถา (Addresses, Essays Lectures)
 - ๑.๒ พงศาวดาร รวบรวมเรื่อง (Chronicles, Collections)
 - ๑.๓ เรื่องทั่ว ๆ ไป (Comprehensive Works)
 - ๑.๔ รายงานการประชุม (Congress, Exhibition)
 - ๑.๕ นามานุกรม (Directories)
 - ๑.๖ เอกสาร (Documents)
 - ๑.๗ สารานุกรม (Encyclopedias)

^๑John Phillip Immorth, Analysis Vocabulary Control in Library of Congress Classification and Subject Heading (Littleton: : Colorado Libraries Unlimited, 1971), p. 135.

- ๑.๘ เรื่องเฉพาะเพียงบางด้านของสาขาวิชานั้น ๆ (General Special)
- ๑.๙ คำอธิบายทั่ว ๆ ไปหรือตำรา (General Treatises)
- ๑.๑๐ วรรณกรรมเด็ก (Juvenile Literature)
- ๑.๑๑ คู่มือปฏิบัติการ (Laboratory Manuals)
- ๑.๑๒ กฎหมาย (Laws & Legislation)
- ๑.๑๓ งานชิ้นรอง (Minor Works)
- ๑.๑๔ จุลสาร (Pamphlets)
- ๑.๑๕ วารสาร (Periodicals)
- ๑.๑๖ งานที่อยู่ในความนิยม (Popular Work)
- ๑.๑๗ สิ่งพิมพ์ของสมาคม (Societies)
- ๑.๑๘ ตำราเรียน (Textbooks)
- ๑.๑๙ หนังสือรายปี Yearbook)

อย่างไรก็ตามการแบ่งเนื้อเรื่อง แต่ละหมวดไม่จำเป็นต้องแบ่งออกไปตามวิธีเขียนทั้ง ๑๔ ประการ แต่ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาของหนังสือในหมวดนั้น ๆ เป็นสำคัญ

๒. การแบ่งตามประเทศหรือภูมิศาสตร์ (Geographical Subdivisions) โดยมากจะแบ่งได้ตามชื่อประเทศหรือทวีปตั้งแต่ A-Z

๓. การแบ่งย่อยตามยุคสมัย (Date or Period Subdivisions) อาจเป็นยุคสมัยของเนื้อเรื่องในหนังสือ หรืออาจหมายถึงปีที่พิมพ์ของหนังสือเล่มนั้น ๆ ก็ได้

U.S. Library of Congress, Classification Class H, Additions and Changes to January 1964, 3d. ed. (Washington, DC: Library of Congress, 1950), p. 15.

๔. การแบ่งย่อยตามลำดับอักษร (Alphabetical Subdivisions) ส่วนใหญ่เป็นการแบ่งหนังสือออกไปตามอักษรของหัวข้อต่อไปนี้ คือ

- ๔.๑ ชื่อภาษา
- ๔.๒ ชื่อชนกลุ่มน้อย
- ๔.๓ ชื่อสถานที่ (ชื่อประเทศ ชื่อเมือง ชื่อรัฐ ฯลฯ)
- ๔.๔ ชื่อบุคคล
- ๔.๕ ชื่อเรื่องของหนังสือ (ใช้มากในหมวดที่เกี่ยวกับงานประพันธ์ของนักเขียนที่มีชื่อ)
- ๔.๖ ชื่อสถาบัน อาคารที่สำคัญ ๆ
- ๔.๗ ชื่อเนื้อเรื่องย่อย ๆ เฉพาะในแต่ละหัวข้อวิชา

การแบ่งย่อยตามลำดับอักษรนั้นนอกจากจะกำหนดให้ใช้อักษรตัวแรกของชื่อตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังกำหนดให้เลขประจำตัวของชื่อเหล่านั้นตามทำนองการให้เลขหนังสือของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน

๕. การแบ่งตามตารางเฉพาะ (Tables)

หนังสือแผนการจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันทั้ง ๒๐ หมวดได้จัดพิมพ์แยกเป็นเล่ม ๆ รวมทั้งสิ้น ๓๓ เล่ม หมวดแรกที่ได้จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มคือหมวด Z บรรณานุกรมและบรรณารักษศาสตร์ พิมพ์ในปี ค.ศ. ๑๙๐๒ หนังสือแผนการจัดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันเกือบทุกหมวดประกอบด้วยส่วนสำคัญที่เหมือนกัน ๗ อย่าง คือ

๑. คำนำ เป็นส่วนที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการจัดทำ เลขหมู่แต่ละหมวด

๒. บทสรุปย่อ (Synopsis) เป็นส่วนที่เปรียบเสมือนหน้าสารบาญอย่างคร่าว ๆ ของหนังสือ ช่วยให้ผู้ใช้ทราบขอบเขต การแบ่งเนื้อเรื่องของหนังสือแต่ละหมวดว่ามีหมวดย่อยต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

๓. โครงร่าง (Outline) เป็นส่วนที่เปรียบเหมือนสารบาญอย่างละเอียดของหนังสือ คือเป็นสังเขปเลขหมู่อย่างกว้าง ๆ แต่ละเย็บคกว่าบทสรุปย่อ ทำให้ผู้ใช้ทราบขอบเขตการแบ่งหนังสืออย่างละเอียดของหมวดย่อยในแต่ละหมวดใหญ่

๔. แผนการจัดหมู่หนังสือ (Schedules) คือส่วนที่เป็นตารางเลขหมู่แต่ละหมวดอย่างละเอียด

๕. ตารางเฉพาะหรือตารางช่วย (Tables) คือตารางเลขซึ่งใช้ในการแบ่งแยกหนังสือให้ละเอียดและเฉพาะเจาะจงลงไป ตารางเฉพาะนี้เป็นเลขหมู่อีกชุดหนึ่งซึ่งแยกออกจากแผนการจัดหมู่หนังสือแต่ต้องใช้ประกอบกับเลขหมู่หนังสือที่กำหนดให้เท่านั้น จะใช้ลอย ๆ ไม่ได้ ตารางเฉพาะอาจแบ่งออกได้เป็น ๔ ประเภท คือ

๕.๑ ตารางเลขวิธีเขียน (Form tables) เป็นตารางเลขเฉพาะที่จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดเลขหมู่หนังสือในวิชาใดวิชาหนึ่งตามวิธีเขียนเช่น รายงานประจำปี หนังสือรายปี เป็นต้น

๕.๒ ตารางภูมิศาสตร์ (Geographical Tables) ตารางภูมิศาสตร์เป็นตารางเลขเฉพาะที่จัดทำขึ้นเพื่อแบ่งย่อยเนื้อเรื่องของหนังสือออกไปตามประเทศ รัฐ และเมือง

๕.๓ ตารางแบ่งยุคสมัย (Chronological Tables)

๕.๔ ตารางเลขเนื้อเรื่องย่อย (Subject Subdivision Tables)

เป็นตารางเลขเฉพาะที่ใช้สำหรับแบ่งย่อยเนื้อเรื่องของหนังสือในแต่ละสาขาวิชาให้ละเอียดเฉพาะเจาะจงลงไปเป็นเรื่อง ๆ

๕.๕ ตารางรวม (Combination Tables) เป็นตารางที่รวมตารางเฉพาะแต่ละตารางเข้าด้วยกัน โดยอาจรวมทั้ง ๔ ประเภทข้างต้น หรือเพียง ๒ - ๓ ประเภทก็ได้

๖. วรรณคดี (Index) วรรณคดีของการจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันเป็นวรรณคดีของเนื้อเรื่องแต่ละหมวด ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ท้ายเล่ม แต่มีบางหมวดที่มีวรรณคดีระบุอยู่ต่างหากอีกเล่มหนึ่ง หนังสือแผนการจัดหมู่บางหมวดอาจมีวรรณคดี ๒ ส่วน คือวรรณคดีของเนื้อเรื่องทั้งหมดและวรรณคดีของเนื้อเรื่องที่เพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงขึ้นใหม่

๗. สัญลักษณที่เพิ่มเติมและแก้ไขเปลี่ยนแปลง(Addition and Changes) เป็นส่วนที่จะอยู่ท้ายเล่มเสมอ นอกจากบางหมวดที่เพิ่มเติมพิมพ์ครั้งใหม่ออกมา ก็จะแยกเป็นเล่มต่างหาก สัญลักษณที่เพิ่มเติมและแก้ไขเปลี่ยนแปลงจะช่วยให้การจัดหมู่หนังสือระบบนี้ทันสมัยอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตามหนังสือแผนการจัดหมู่แต่ละหมวดไม่จำเป็นต้องมีลักษณะต่าง ๆ ครบทั้ง ๗ อย่างตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น บางหมวดอาจไม่มีบทสรุปย่อ ไม่มีตรรกษีหรือสัญลักษณเพิ่มเติม และแก้ไขเปลี่ยนแปลงก็ได้

การจัดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันในหมวดพุทธศาสนา

หนังสือแผนการจัดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันในหมวดพุทธศาสนาได้พิมพ์ออกมาเป็นรูปเล่มในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ โดยพิมพ์รวมอยู่ในเล่มหมวด BL - BX ซึ่งเป็นหมวดศาสนาโดยเฉพาะ ในฉบับพิมพ์ปี ๑๙๕๔ นี้ได้ให้สัญลักษณของพุทธศาสนาไว้ ๑๔ ตำแหน่งคือ BL 1400 - BL 1485 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

BL 1400	วารสารและสิ่งพิมพ์ของสมาคม
1405	รวมงาน
1410	คัมภีร์ทางศาสนา
1411	คัมภีร์เฉพาะเรื่อง
.D5	ธรรมบท
.J3	ชาดก
.T8	ไตรปิฎก
1420	ประวัติพุทธศาสนา รวมทั้งพุทธศาสนาในอินเดีย
1430	พุทธศาสนาในประเทศจีน
1440	พุทธศาสนาในประเทศญี่ปุ่น

- BL 1445** พุทธศาสนาในประเทศอื่น ๆ แบ่งตามประเทศโดยใช้จุดทศนิยม A - Z
เช่น .J2 พุทธศาสนาในชาว
- 1450** พุทธศาสนา ก่อนปี ค.ศ. ๑๘๐๐
- 1451** พุทธศาสนา หลังปี ค.ศ. ๑๘๐๑ -
- 1453** พุทธศาสนาในบางแง่โดยเฉพาะ (General Special)
- 1455** สิ่งละอันพันละน้อย
- 1460** รวมชีวประวัติ
- 1470** ประวัติพระพุทธเจ้า
- 1473** ประวัติบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือจากพระพุทธเจ้า เต็มอักษร A - Z
- 1475** เฉพาะเรื่องใช้จุดทศนิยม A - Z เช่น
- .H5 นรก
 - .L7 ดอกบัว
 - .M7 เรื่องที่เกี่ยวกับพระ
 - .N5 นิพพาน
 - .W7 วัฏจักร
- 1480** นิกายต่าง ๆ
- 1485** ลัทธิลามะ

ในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ได้มีการจัดพิมพ์หนังสือแผนการจัดหมู่ระบบรัฐสภาอเมริกันในหมวด
ศาสนา BL - BX ใหม่ ในการพิมพ์ครั้งนี้ได้มีการปรับปรุงแก้ไขคือ เพิ่มสัญลักษณ์ของพุทธศาสนาขึ้น
๓๐ ตำแหน่ง มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญลักษณ์เดิม ๒ ตำแหน่ง ดังจะเห็นได้จากตารางเปรียบเทียบ
เทียบการจัดหมู่พุทธศาสนาในระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันฉบับพิมพ์ปี ๑๙๕๔ และ ๑๙๖๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒ เปรียบเทียบการจัดหมู่พุทธศาสนา (BL 1400 - BL 1495) ในระบบหอสมุดรัฐสภา
อเมริกัน ฉบับพิมพ์ปี ๑๙๕๔ และ ๑๙๖๒

ขอบเขต	ฉบับพิมพ์ปี		หมายเหตุ
	๑๙๕๔	๑๙๖๒	
วารสาร หนังสือรายปี ฯลฯ	1460	1400	
พจนานุกรม สารานุกรม	-	1403	
รวมงาน	1405	1405	
คัมภีร์ทางศาสนา	1410	1410	
คัมภีร์ เฉพาะ เรื่อง	1411	1411	
อังคุตตรนิกาย	-	1411.A6	
อัสคาโมษ	-	.A7	
อวทาน	-	.A8	
พระโศโกโกล	-	.D3	
ธรรมบท	.D5	.D5	
ชาดก	.J3	.J3	
สังกาวตาร	-	.L3	
มหาปริณีพพานสูตร	-	.M24	
มัชฌิมนิกาย	-	.M33	
सानตี เทว	-	.S3	
สุตตนิบาต	-	.S8	
สุตตปิฎก	-	.S83	
คันถระ	-	.T3	
เถรคาถา	-	.T5	
พระไตรปิฎก	-	.T6	
งานที่เกี่ยวกับพระไตรปิฎก	-	.T82	

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

ขอบเขต	ฉบับพิมพ์ปี		หมายเหตุ
	๑๙๕๔	๑๙๖๒	
อุทยาน	-	1411.U2	
การเรียนการสอน	-	1418	
ประวัติทั่ว ๆ ไป	1420	1420	
สภาสงฆ์ สภาเฉพาะเต็ม A - Z	-	1422	
เรื่องทั่ว ๆ ไป	-	1422.A1	
เวลาสี่, c.a. 380 BC		.V3	
พุทธศาสนาในประเทศไทย	1430	1430	
นิกายในจีน	-	1432	
เฉพาะนิกายเต็ม A-Z เช่นนิกาย เซน	-	1432.Z4	
พุทธศาสนาในญี่ปุ่น	1440	1440	
นิกายต่าง ๆ ในญี่ปุ่นเฉพาะนิกาย- เต็ม A-Z เช่น			
งานทั่วไป	-	1442.A1	
นิกายนิชิเรน	-	.N5	
นิกายชิน	-	.S5	
นิกายชินกอน	-	.S55	
นิกายเซน	-	.Z4	
พุทธศาสนาในประเทศอื่น ๆ เต็ม			
A-Z เช่น	1445	1445	
อัฟกานิสถาน	-	1445.A3	
บาห์ลี	-	.B2	
พม่า	-	.B95	

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

ขอบเขต	ฉบับพิมพ์ปี		หมายเหตุ
	๑๙๕๔	๑๙๖๒	
เขมร	-	1445.C2	
ลังกา	-	.C4	
เยอรมัน	-	.G4	
อังกฤษ	-	.G7	
หมู่เกาะฮาวาย	-	.H3	
ชวา	1445.J2	.J2	
เกาหลี	-	.K6	
มองโกเลีย	-	.M6	
ปาเลสไตน์	-	.P3	
ไทย	-	.T5	
สหรัฐอเมริกา	-	.U6	
พุทธศาสนา ก่อนปี ๑๘๐๐	1450	1450	
พุทธศาสนา ตั้งแต่ปี ๑๘๐๑-๑๙๕๐	1451*	1451	* ในฉบับพิมพ์ปี ๑๙๕๔ กำหนด
พุทธศาสนา ตั้งแต่ปี ๑๙๕๑ -	-	1451.2	ให้เป็นเลขหมู่ของพุทธศาสนา
เรื่องเฉพาะเพียงบางเรื่อง	1453	1453	ตั้งแต่ปี ๑๘๐๑ เป็นต้นมา
สิ่งละอันพันละน้อย	1455	1455	
รวมชีวประวัติ	1460	1460	
ประวัติพระพุทธเจ้า	1470	1470	
คำสอนของพระพุทธเจ้า	-	1471	
ประวัติคนอื่น ๆ เดิม A-Z เช่น	1473	1473	
ประวัติของพระถังซำจั๋ง	-	.H8	
เฉพาะเรื่อง เดิม A-Z เช่น	1475	1475	

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

ขอบเขต	ฉบับพิมพ์ปี		หมายเหตุ
	๑๙๕๔	๑๙๖๒	
พระโพธิสัตว์	-	1475.B6	
วิญญาน	-	.C6	
อนาคต	-	.F8	
นรก	1475.H5	H5	
รูปปั้น	-	.I45	
บาป	-	.I5	
กรรม	-	.K3	
ดอกบัว	1475.L7*	.L5	* เดิมกำหนดให้ใช้ BL 1475.L7
ความรัก	-	.L6	มาในฉบับพิมพ์ปี ๑๙๖๒ ได้ยก
			เลิก เลขหมู่นี้แล้วใช้ BL 1475.L5
			แทน
วัด พระ	.M7*	-	* ในฉบับพิมพ์ปี ๑๙๖๒ ได้ยกเลิก
			เลขหมู่ BL 1475.M7
นิพพาน	.N5	.N5	
นิยายเปรียบเทียบ	-	.P3	
ความดี	-	.P4	
จิตวิทยา	-	.P7	
ชาติพันธุ์	-	.R3	
ความจริง	-	.R4	
วิทยาศาสตร์	-	.S35	
วิญญาน	-	.S65	
สัญลักษณ์	-	S85	
การเกิดใหม่	-	.T7	

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

ขอบเขต	ฉบับพิมพ์ปี		หมายเหตุ
	๑๙๕๕	๑๙๖๒	
วัฏจักร	1475.W4	1475.W4	
ผู้หญิง	-	.W7	
ศาสนกิจทั่ว ๆ ไป	-	1476	
พิธีทางศาสนา	-	1477	
การสวดมนต์	-	1477.3	
การเทศน์	-	1477.5	
งานทั่วไปเกี่ยวกับพระ วัด ซี	-	1478	
เฉพาะวัดใดวัดหนึ่ง	-	1478.2A-Z	
งานทั่วไปเกี่ยวกับโบสถ์และเจดีย์	-	.4	
เฉพาะโบสถ์หรือเจดีย์	-	.5A-Z	
การนับถือ ธรรมเนียม การสวดทั่วไป	-	.6	
ธรรมเนียม การสวด	-	.7	
ปัญหาทางศาสนาที่แย้งไม่ได้	-	.8	
การเผยแพร่ศาสนา	-	.9	
การกลับใจนับถือพุทธศาสนา-รวม เรื่อง	-	.93	
เฉพาะ เรื่อง	-	.95A-Z	
เรื่องทั่วไปของนิกายต่าง ๆ	1460	1479	
นิกายหินยาน	-	1480	
นิกายมหายาน	-	1483	
ลัทธิลามะ	1485	1485	
ชีวประวัติศาสดาไลลามะ	-	1489	
รวม เรื่อง	-	1489.A1	
เฉพาะ เรื่อง	-	.A3-Z	

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

ขอบเขต	ฉบับพิมพ์ปี		หมายเหตุ
	๑๙๕๔	๑๙๖๒	
ชีวประวัติคนอื่น ๆ	-	1490	
รวมเรื่อง	-	1490.A1	
เฉพาะเรื่อง	-	.A3-Z	
นิกายอื่น ๆ นอกจากที่ระบุนมาเดิม A-Z	-	1495	
นิกายต้นตระกูล	-	1495.T3	

หมวดพุทธศาสนาของการจัดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ใน ค.ศ. ๑๙๗๑ ทั้งนี้เนื่องจากในระยะ ๑๕ ปีที่ผ่านมาหอสมุดรัฐสภาได้รับสิ่งพิมพ์จากประเทศในเอเชียมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาด้านการขยายเนื้อที่ของหนังสือ และความไม่เพียงพอของเลขหมู่ โดยเฉพาะในหมวดพุทธศาสนา เลขหมู่เดิมที่ไว้ไว้นอกจากจะไม่เพียงพอแล้ว ยังมีปัญหาการลำดับเรื่องราวไม่ถูกต้อง ดังนั้นแผนกหัวเรื่องและบัตรรายการ (Subject Cataloging Division) โดยมี เคนเนท ทานากะ (Kenneth Tanaka) ผู้เชี่ยวชาญทางพุทธศาสนา พร้อมด้วย เลียนาวาร์ด เอลลินวูด (Leonard Ellinwood) หัวหน้าแผนกมนุษยศาสตร์ ชาลส์ อี. แฮมมิลตัน (Charles E. Hamilton) หัวหน้าฝ่ายบัตรรายการ หอสมุด เอเชียตะวันออก (East Asiatic Library) แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ที่เมือง เบิร์ดเลย์ (University of California at Berkeley) ได้ร่วมกันปรับปรุงแก้ไขหมวดพุทธศาสนาใหม่ดังพรรณมา โดยยกเลิกสัญลักษณ์ของพุทธศาสนาในหมวด BL แล้วใช้ BQ แทน นอกจากนี้ก็ได้จัดพิมพ์หมวด BQ รวมอยู่ในหนังสือเลขหมู่เพิ่มเติม และแก้ไขเปลี่ยนแปลงเลขหมู่หมวด BL - BX ซึ่งพิมพ์ออกมาในปี ค.ศ. ๑๙๗๑^๑

^๑ U.S. Library of Congress, Classification Schedules : A Cumulation of Additions and Changes, 1971-1972 Class B Pt. II, BL-BX: Religion Detroit : Gale Research Co., 1973), p.42.

สัญลักษณ์ของหนังสือพุทธศาสนาในหมวด BQ มีดังนี้ คือ

BQ	1 - 10	วารสาร หนังสือรายปี (ทั่ว ๆ ไป)
	19 - 93	สิ่งพิมพ์ของสมาคม สภา สโมสร ชมรม ฯลฯ
	96 - 99	สถาบันทางการเงิน
	100 - 102	รายงานการประชุม (ทั่ว ๆ ไป)
	104 - 105	นามานุกรม (ทั่ว ๆ ไป)
	107 - 109	พิพิธภัณฑ์ การแสดงนิทรรศการ
	115 - 126	รวมงาน
	128	สารานุกรม
	130	พจนานุกรม
	133	การใช้คำ (Terminology)
	135	คำถาม-คำตอบ
	141 - 209	ศาสนศึกษา (Religions education)
	210 - 219	การค้นคว้าวิจัย
	221 - 249	โบราณคดี
	240 - 244	การค้นพบทางวรรณกรรม
	246 - 249	จารึก (Inscriptions)
	251 - 799	ประวัติศาสตร์
	800 - 829	การประหัดประหาร (Persecutions)
	840 - 859	รวมชีวประวัติ
	860 - 939	ชีวประวัติพระโคตมะ (พระพุทธเจ้า)
	940 - 999	ชีวประวัติบุคคลอื่น ๆ
	1001 - 1045	วรรณกรรมพุทธศาสนา
	1100 - 3340	พระไตรปิฎก
	4000 - 4060	คำอธิบายทั่ว ๆ ไป

BQ 4061 - 4570	คำสอนในศาสนา
4180 - 4565	คำสอนเฉพาะเรื่อง
4570	เรื่องเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งและเรื่องที่มีสัมพันธ์กัน
4600 - 4610	พุทธศาสนากับศาสนาอื่น ๆ
4620 - 4905	อุโบสถ
4911 - 5720	พิธีทางศาสนา
4965 - 5030	พิธีต่าง ๆ (กฎของแต่ละพิธี)
5035 - 5065	การสวดมนต์
5070 - 5075	เครื่องประดับ
5080 - 5085	เสื้อผ้า
5090 - 5095	พิธีสวดมนต์ เพลงสวด
5100 - 5125	สัญลักษณ์
5130 - 5136	วัด
5140 - 5355	องค์การศาสนา
5251 - 5305	การศึกษาและการอบรม
5310 - 5350	การเทศน์
5360 - 5680	นักบวช
5485 - 5530	คำสอนสำหรับฆราวาส
5535 - 5590	วรรณกรรมในด้านการอุทิศตน
5595 - 5630	การอุทิศตน
5635 - 5675	เทพนิยาย
5700 - 5720	เทศกาล วันสำคัญทางศาสนา
5725 - 5845	นิทาน
5821 - 5845	วรรณกรรมเกี่ยวกับเรื่องปาฏิหาริย์

BQ 5851 - 5899	งานสังคม สวัสดิการ
5901 - 5975	การเผยแพร่ศาสนา
6001 - 6160	วัด การใช้ชีวิตอย่างสันโดษ
6200 - 6240	การดำเนินชีวิตอย่างสันโดษ
6300 - 6388	วัด โบสถ์ เจดีย์
6400 - 6495	การเดินทางไปเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในศาสนา
7001 - 9800	นิกายต่าง ๆ เช่น เถรวาท มหายาน ลามะ ต้นตระกูล เช่น ฯลฯ

นอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงสัญลักษณ์สำหรับหนังสือพุทธศาสนาใหม่ทั้งหมดแล้ว ลักษณะการให้หัวเรื่องของแผนการจัดหมู่ก็ได้เปลี่ยนไปจากเดิม คือ การจัดพิมพ์หมวด BQ ได้มีการเน้นหัวข้อต่าง ๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการขีดเส้นใต้หัวข้อใหญ่และหัวข้อที่สำคัญรองลงมา แล้วจึงเป็นหัวข้อย่อย ๆ ภายใต้อันนั้น ๆ เช่น

History

By region or country

Asia

Southeast Asia

Special countries

Thailand (Siam)

550	Periodicals Collections
552	General work
554	General special
555	Addresses, essays, etc.
556	Biography (collection)
	By period
558	Early through 1237
560	1238 - 1350 (Sukhothai period) ¹

¹ Ibid, p. 53.

การแบ่งหมวดย่อย

ในการแบ่งหมวดย่อยนอกจากจะกำหนดให้แบ่งเนื้อเรื่องย่อยโดยใช้อักษร A-Z แล้วยังมีตารางเฉพาะเรื่องเพื่อแบ่งเนื้อเรื่องให้ละเอียดมากยิ่งขึ้นแทรกอยู่เป็นตอน ๆ สรุปได้ดังนี้ คือ

ตารางเฉพาะที่แทรกอยู่ในการแบ่งตามภูมิศาสตร์ ตารางประเภทนี้จะแทรกอยู่ดังนี้ คือ

BQ 21 ~~๑๒~~ สิ่งพิมพ์ของสมาคมในประเทศต่าง ๆ , A - Z มีตารางเฉพาะสำหรับประเทศที่มีช่วงตัวเลขระหว่าง ๑ - ๓ เลข เช่น ประเทศไทย BQ 31 - 33 ออสเตรเลีย BQ 91 เป็นต้น ภายใต้แต่ละประเทศให้แบ่งตามตารางเฉพาะที่กำหนดให้ คือ

(3)	(1)		
1	.A1A-Z	.X	คำอธิบายทั่วไป ประวัติ
2	.A2A-Z	.X2	ท้องถิ่น, A - Z
3	.A3A-Z	.X3	แต่ละสมาคม, A-Z ^๑

BQ 6330-6388 วัตถุ โบสถ์ในพุทธศาสนาในประเทศต่าง ๆ A-Z มีตารางเฉพาะสำหรับประเทศที่มีช่วงตัวเลขระหว่าง ๑-๒ เลข เช่น ประเทศไทย BQ ~~6336-6337~~ ตรีปิฎกยุโรป 6355 เป็นต้น ภายใต้แต่ละประเทศ หรือแต่ละภูมิภาคให้แบ่งย่อยตามตารางเฉพาะที่กำหนดให้ดังนี้ คือ

(1)	.A2A-Z	นามานุกรม
	.A3A-Z	คำอธิบายทั่วไป
(2)		ท้องถิ่น, A - Z
	.XA2A-Z	นามานุกรม
	.XA3A-Z	คำอธิบายทั่วไป
	.X2	เฉพาะแต่ละแห่ง, A-Z ^๒

สำหรับสัญลักษณ์ในช่วง BQ 6330 - 6388 ยังมีตารางแบ่งย่อยสำหรับประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ได้กำหนดเลขเฉพาะให้ แต่กำหนดให้เดิม A - Z เช่น BQ 6355 ประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย นอกเหนือจากที่ได้ระบุไว้ในแผนการจัดหมู่ให้เดิม A-Z ในแต่ละประเทศให้แบ่งย่อยโดยใช้ตารางดังนี้

^๑ Ibid., p. 45.
^๒ Ibid., pp. 90-91.

- .X คำอธิบายทั่วไป
- .X 2 เฉพาะแต่ละแห่ง, A-Z^๑

ตัวอย่างการแบ่งย่อยตามภูมิภาคหรือประเทศโดยการเติม A-Z ดังต่อไปนี้ คือ

BQ	99	สถาบันทางการเงิน
	105	นามานุกรม
	109	พิพิธภัณฑ์
162-209		ศาสนศึกษา
	219	การค้นคว้าวิจัย
	239	โบราณคดี
	249	จารึก
	829	การประหัตประหารทางศาสนา
1129		การรักษาพระไตรปิฎกที่เป็นต้นฉบับตัวเขียน
4996		พิธีทางศาสนา
5042		การสวดมนต์
5060		ประวัติและวิจารณ์เกี่ยวกับการสวดมนต์
5240		สังฆสภา
5275		การศึกษาและการฝึก เพื่อ เข้าดำรงตำแหน่งในสังฆสภา
5285		การศึกษาและฝึกอบรมของฆราวาส
5715		วันสำคัญทางศาสนา
5960		การเผยแพร่ศาสนา
6160		การดำเนินชีวิตของสงฆ์ฝ่ายคามวาสี
6240		การดำเนินชีวิตของสงฆ์ฝ่ายอรัญวาสี
7598		ประวัติลัทธิลามะ ในด้านการประหัตประหาร

^๑ Ibid., p. 91 .

เลขหมู่ต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ กำหนดให้แบ่งเรื่องย่อยของแต่ละประเทศโดยใช้
 ตารางเฉพาะซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ คือ

- .X คำอธิบายทั่วไป ประวัติ
- .X2 ท้องถิ่น, A-Z
- .X3 แต่ละแห่ง, A-Z

BQ 400 ประวัติในประเทศต่าง ๆ ที่ไม่อยู่ในแผนการจัดหมู่ที่กำหนดไว้
 ให้แบ่งย่อยตามประเทศโดยการเติมอักษร A-Z ภายใต้อักษรแต่ละประเทศให้แบ่งย่อยโดยใช้ตาราง
 เฉพาะดังนี้

- .X วารสาร รวบรวมงาน
- .X2 คำอธิบายทั่วไป ประวัติ
- .X3 เรื่องเฉพาะเพียงบางด้าน
- .X4 รวมชีวประวัติ
- .X5 ท้องถิ่น, A-Z^๑

BQ 4960 ศาสนปฏิบัติในประเทศต่าง ๆ แบ่งตามแต่ละประเทศโดยการ
 เติมอักษร A-Z ภายใต้อักษรแต่ละประเทศใช้ตารางเฉพาะดังนี้

- .X คำอธิบายทั่วไป
- .X2 ประวัติศาสตร์
- .X3 แบ่งตามยุคสมัยตั้งแต่สมัยแรกถึง ค.ศ. ๑๒๐๐
- .X4 ค.ศ. ๑๒๐๑ - ๑๘๕๐
- .X5 ค.ศ. ๑๘๕๑ - ๑๘๘๔
- .X6 ค.ศ. ๑๘๘๕ -
- .X7 เฉพาะท้องถิ่น, A-Z^๒

^๑ Ibid., p. 51.

^๒ Ibid., p. 81.

BQ	5775	ตำนาน
	5790	นิทาน เปรียบ เทียบ
	5805	สุภาษิต
	5835	อิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ

เลขหมู่เหล่านี้กำหนดให้แบ่งย่อยตามภูมิภาค หรือตามประเทศ โดยการเติมอักษร A-Z ภายใต้แต่ละประเทศให้แบ่งย่อยตามตาราง คือ

.X	รวมงาน
.X2	ประวัติและวิจารณ์ ^๑

BQ 5899 งานสังคม งานสวัสดิการในแต่ละประเทศแบ่งตามประเทศโดยการเติมอักษร A-Z ในแต่ละประเทศให้แบ่งย่อยตามลักษณะของงาน ดังนี้ คือ

.X	วารสาร สิ่งพิมพ์ของสมาคม รวมงาน
.X2	การประชุม
.X3	นามานุกรม หนังสือรายปี
.X4	ประวัติ คำอธิบายทั่วไป สถิติ
.X5	รวมชีวประวัติ
.X6	แบ่งตามมณฑลหรือรัฐ A-Z
.X7	แบ่งตามชื่อเมือง A-Z ^๒

BQ 7865 นิทานพื้นเมืองในลัทธิลามะในประเทศต่าง ๆ เติมอักษร A-Z ในแต่ละประเทศให้แบ่งย่อยดังนี้

.X	รวมงาน
.X2	ประวัติ
.X4	ท้องถิ่น, A-Z ^๓

^๑Ibid., p. 88.

^๒Ibid., p. 89.

^๓Ibid., p. 98.

ตารางเฉพาะที่แทรกอยู่ในการแบ่งตามชื่อผู้แต่ง ตารางประเภทนี้จะพบในเลขหมู่ :-

BQ 115-126 รวม เรื่องของผู้แต่งแต่ละคนให้แบ่งย่อยผู้แต่งแต่ละคนโดยการเติมอักษร A-Z และกำหนดให้ใช้ตารางเฉพาะดังนี้

- .X รวม เรื่อง (ตามลำดับเวลา)
- .X A-Z งานแปล (ตามลำดับภาษา A-Z)
- .X2 สุนทรพจน์ ความเรียง (ตามลำดับชื่อเรื่อง A-Z)^๑

BQ 940-999 ชื่อประวัติคนสำคัญทางศาสนา ได้กำหนด เลขประจำสำหรับเจ้าของชีวประวัติ โดยกำหนดจากอักษรตัวแรกหรือสองตัวแรกของชื่อ เจ้าของชีวประวัติ เช่น

BQ 940 เจ้าของชีวประวัติที่ขึ้นต้นด้วยอักษร A-Z

BQ 988 เจ้าของชีวประวัติที่ขึ้นต้นด้วยอักษร Si-Sz^๒ เป็นต้น

ตารางแทรกในการแบ่งตาม เรื่องเฉพาะ การแบ่งย่อยตาม เรื่องเฉพาะในหมวดพุทธศาสนา มีดังนี้ คือ

BQ 244 วรรณคดีที่ค้นพบแต่ละชิ้นใช้แบ่งโดยเติมอักษร A-Z และกำหนดให้แบ่งย่อยโดยใช้ตารางเฉพาะดังนี้

- .X รวมงาน
- .X2 ต้นฉบับตัวเขียน (ตามระยะเวลา) รวมทั้งการถ่ายเอกสาร
- .X3 งานแปล
- .X4 คำอธิบายทั่วไป วิจารณ์^๓

^๑ Ibid., p. 47.

^๒ Ibid., p. 58.

^๓ Ibid., p. 48.

BQ 4690 อุโบสถของแต่ละเทวดา แต่ละพระพุทธเจ้า ให้เติมอักษร A-Z และ
ให้แบ่งเรื่องย่อยตามตารางต่อไปนี้

- .X คำอธิบายทั่วไป
- .X2 ประวัติพัฒนาการทางความคิด เกี่ยวกับเทวดา
- .X3 พิธีกรรม
- .X4 แบ่งตามประเทศ, A-Z^๑

BQ 4890 อรหันต์ (Arhats) อื่น ๆ นอกจากที่กำหนดไว้ให้เติมอักษร A-Z และ
ให้แบ่งย่อยต่อไปได้อีกตามตารางต่อไปนี้

- .X คำอธิบายทั่วไป
- พิธีกรรม
- .X2 คำอธิบายทั่วไป
- .X3 แบ่งตามประเทศ, A-Z
- .X4 แบ่งตามท้องถิ่น^๒

BQ 5350 การเทศน์ คำสั่งสอนในโอกาสต่าง ๆ แบ่งย่อยโดยเติมอักษร A-Z
ในแต่ละโอกาสให้แบ่งย่อยดังนี้ คือ

- .X รวมเรื่อง ตามชื่อเรื่อง, A-Z
- .X2 รวมการเทศน์หรือการเทศน์ของคน ๆ เดียว, A-Z^๓

นอกจากตารางต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีตารางเฉพาะในการแบ่งย่อยของพระไตรปิฎก
(Tables of Subdivisions Tripitaka and Other Early Texts) ๓ ตาราง
ตารางของนิกายต่าง ๆ (Table of Subdivisions Special Modification,

^๑ Ibid., p. 79.

^๒ Ibid., p. 80.

^๓ Ibid., p. 84.

Sects (etc.) ๔ ตาราง และ ตารางชีวประวัติแต่ละบุคคล (Table of Subdivisions Individual Biography)^๑ ตารางทั้ง ๘ นี้จะใช้ได้เฉพาะเลขหมู่ที่กำหนดไว้ให้ใช้กับตารางเฉพาะแต่ละตารางเท่านั้น (ดูภาคผนวก)

ตารางเฉพาะที่กล่าวมาแล้วไม่ว่าจะเป็นตารางเฉพาะที่แทรกอยู่ในการแบ่งย่อยตามภูมิภาค ประเทศ หรือการแบ่งย่อยเฉพาะเรื่องล้วนแต่มีลักษณะที่คล้ายกัน คือเป็นตารางเฉพาะที่แบ่งตามวิธีเขียนเป็นส่วนใหญ่ เช่น วารสาร นามานุกรม หนังสือรายปี สุนทรพจน์ เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีการแบ่งตามอักษร A-Z ของแต่ละเรื่องด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ Ibid., pp. 102-108.

แผนการจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมหมวดพุทธศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติของไทย

หอสมุดแห่งชาติ จัดเป็นห้องสมุดที่เก็บรวบรวมสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์ขึ้นภายในประเทศไว้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่รวบรวมวรรณกรรมจากต่างประเทศ จัดรวบรวมหนังสือหายาก สื่อความคิดอื่น ๆ โดยจัดให้ใช้ประโยชน์ในด้านประกอบการค้นคว้า^๑ การจัดหมู่หนังสือเป็นวิธีหนึ่งที่หอสมุดแห่งชาติ จัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ หอสมุดแห่งชาติ ได้จัดหมู่หนังสือด้วยระบบทศนิยมของดิวอี้ แต่เนื่องจากเลขหมู่บาง เลขหมู่ของระบบทศนิยมของดิวอี้ มีเลขหมู่ไม่เพียงพอสำหรับหนังสือภาษาไทย เช่น ในหมวด 200 ปรากฏว่าเลขหมู่สำหรับพุทธศาสนามีไว้ไม่เพียงพอ นอกจากนี้หอสมุดแห่งชาติ ยังมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเอาหนังสือทางพุทธศาสนาทั้งหมดรวมทั้งด้านศิลปะและปฏิมากรรมทางศาสนา มารวมไว้ด้วยกัน ดังนั้นจึงได้มีการตั้งคณะกรรมการการจัดหมู่หนังสือภาษาไทยขึ้นชุดหนึ่ง เพื่อศึกษาวิธีจัดหมู่หนังสือหมวดพุทธศาสนาในประเทศต่าง ๆ ทางเอเชีย เช่น พม่า ญี่ปุ่น และศึกษาวิธีที่นักศึกษาด้านศาสนาและปรัชญาได้ทำไว้แล้ว นำเอามาประมวลเข้ากับเลขหมู่ทศนิยมของดิวอี้ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖ ต่อมาในการประชุมสามัญประจำปีพ.ศ. ๒๕๐๗ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ซึ่งจัดให้มีขึ้นระหว่าง ๒๓ - ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๗ ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งนี้ได้มีการประชุมกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาการจัดหมู่และทำบัตรรายการ ที่ประชุมได้ตกลงให้ใช้เลขหมู่หมวดพุทธศาสนา ซึ่งยึดตามระบบทศนิยมของดิวอี้ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖ โดยอาศัยเลขหมู่ของศาสนาเปรียบเทียบและเทพปกรณัม คือเลขหมู่ 291.1-291.9 เป็นหลักเกณฑ์ในการเพิ่มเติมเลขหมู่ในหมวดพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังได้แบ่งเลขหมู่พุทธศาสนาออกเป็นกายใหญ่ ๆ ๒ กาย คือ

294.31 นิกายหินยาน (เถรวาท)

294.32 นิกายมหายาน

^๑ สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์, บรรณารักษศาสตร์ภูมิหลัง (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๑), หน้า ๒๗.

ในการแบ่งเลขหมู่ 294.312 - 294.818 และ 294.322 - 294.328 กำหนดให้แบ่งเช่นเดียวกับเลขหมู่ 291.2 - 291.8 นอกจากนี้แล้วที่ประชุมยังได้อนุมัติให้ใช้เลขหมู่หนังสือภาษาไทยหมวดพุทธศาสนาที่คณะกรรมการจัดทำขึ้น แต่เนื่องจากเลขหมู่บางเลข เช่น เลขหมู่พระไตรปิฎก ขาดก นิทาน-คติธรรม ฯลฯ ยังไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอ ดังนั้นหอสมุดแห่งชาติจึงได้รวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับหนังสือหมวดพุทธศาสนาเท่าที่จะหาได้ จัดทำเลขหมู่ขึ้นใหม่ ในการดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ได้นำเอาวิธีการจัดหมู่หนังสือหมวดพุทธศาสนาของ ริชาร์ด เอ. การ์ด (Richard A. Gard)^๑ ซึ่งได้จัดทำขึ้นเมื่อครั้งที่ การ์ด มาสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่สภาการศึกษาหมากหญ้าราชวิทยาลัย ระหว่างเดือน มีนาคม - เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๙ แผนการจัดหมู่สำหรับประวัติแห่งความคิด (Library Classification Scheme for the History of Thought) ของ การ์ด ได้ดัดแปลงมาจากระบบการจัดหมู่ทศนิยมของดิวอี้ และระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ดังนั้นแผนการจัดหมู่แบบนี้จึงมีทั้งอักษรโรมัน และเลขอารบิก การ์ด ได้แบ่งสรรพวิชาออกเป็น ๑๐ หมวดใหญ่ โดยใช้อักษรโรมันตัวใหญ่เป็นสัญลักษณ์แทนหมวดใหญ่ทั้ง ๑๐^๒ ดังนี้ คือ

- A หนังสืออ้างอิงทั่ว ๆ ไป
- B ภาษาศาสตร์
- C ประวัติศาสตร์
- D สังคมศาสตร์
- E ปรัชญาและศาสนายกเว้นพุทธศาสนา
- F พุทธศาสนา
- G ศิลปวัฒนธรรม
- H วิชา ฟิสิกส์
- I บรรณารักษศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์
- J ศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกัน (Corelation of fields of knowledge)

^๑ หอสมุดแห่งชาติ, "แผนการจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมหมวดพุทธศาสนา แก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ," หน้า คำชี้แจง - ข.

^๒ Richard A. Gard, Library Classification Scheme for the History of Thought (Berkeley : n. p., 1956).

ในแต่ละหมวดจะแบ่งย่อยลงไปอีกโดยใช้ตัวอักษรโรมันตัวพิมพ์ใหญ่ ๒ ตัว ซ้อนกัน เช่น

- F พุทธศาสนา
- FA เรื่องทั่ว ๆ ไปของพุทธศาสนา
- FB ประวัติพุทธศาสนา
- FC ชีวะประวัติพระพุทธเจ้า และพุทธศาสนิกชน
- FD ธรรมะ (วรรณกรรมของศาสนา)
- FE ธรรมะ (คำสอน)
- FF พระสงฆ์ : โรงเรียนสอนศาสนา พุทธศาสนิกายต่าง ๆ
- FG พระสงฆ์ : ศิลป โบราณคดี และวัฒนธรรม

ในแต่ละหมวดย่อยจะแบ่งย่อยลงไปอีก โดยใช้ตัวเลข เป็นสัญลักษณ์ และสามารถแบ่งละเอียดลงไปอีกโดยใช้จุดทศนิยม เช่น หนังสือพื้นความรู้เกี่ยวกับวินัยปิฎกใช้เลขหมู่ FD 201 หนังสืออรรถกถาที่เป็นพื้นความรู้เกี่ยวกับวินัยปิฎกจะใช้เลขหมู่ FD 201.1 เป็นต้น

จากการศึกษาปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการศึกษาวិธีจัดหมู่หนังสือ หมวดพุทธศาสนาของการ์ต คณะกรรมการปรับปรุงเลขหมู่สำหรับหนังสือภาษาไทยของหอสมุดแห่งชาติฯ ในหมวดพุทธศาสนาจึงได้จัดทำแผนการจัดหมู่หนังสือ หมวดพุทธศาสนาชั้นใหม่ โดยอาศัยการแบ่งของเลขหมู่ 291.1 - 291.9 ในแผนการจัดหมู่ระบบทศนิยมของคิวฮิลล์ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖ เป็นหลักในการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติม เลขหมู่^๑

เลขหมู่หนังสือหมวดพุทธศาสนา ซึ่งคณะกรรมการได้ปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติฯ มีทั้งสิ้น ๘๖ เลขหมู่ คือ^๒

^๑ หอสมุดแห่งชาติ, "แผนการจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมหมวดพุทธศาสนาแก้ไขเพิ่มเติม สำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ", หน้า ก.

^๒ หอสมุดแห่งชาติ, บัตรรายการหนังสือภาษาไทย หมวดศาสนา ๒๐๐ (กรุงเทพฯ : กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, ๒๕๒๐), หน้า (๕) - (๘).

- 294.3 พุทธศาสนา
- .301 พุทธปรัชญา
 - .3016 บรรณานุกรมหนังสือพุทธศาสนาทั่วไป
 - .31016 บรรณานุกรมหนังสือพุทธศาสนา เฉพาะฝ่ายหินยาน (เถรวาท)
 - .32016 บรรณานุกรมหนังสือพุทธศาสนา เฉพาะฝ่ายมหายาน
 - .302 คู่มือ ย่อ เรื่องหรือสิ่งเชปความทางพุทธศาสนา
 - .303 พจนานุกรม สารานุกรมและศัพท์ต่าง ๆ
 - .304 เทศนาและปาฐกถาต่าง ๆ
 - .305 วารสารเกี่ยวกับพุทธศาสนา
 - .3058 หนังสือรายปี
 - .3061593 รายงานของกรมศาสนา
 - .307 การศึกษาและการสอน
 - .3076 คำถาม-ตอบ ทางพุทธศาสนา
 - .308 รวม เรื่อง
 - .309 ประวัติหรือความเป็นมาของพุทธศาสนา
 - .3092 พุทธประวัติทั้งฝ่ายมหายานและหินยาน
 - .30921 พุทธสาวก
 - .30922 ชีวิตประวัติผู้นำทางศาสนาและนักบวชสมัยหลังพุทธกาล
 - .30923 ชีวิตประวัติผู้เขียนคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ
 - .30924 ชีวิตประวัติพุทธศาสนิกชนที่มีชื่อเสียง
 - .31 พุทธศาสนานิกายหินยาน (เถรวาท)
 - .312 ลัทธิคำสอนทางพุทธศาสนาที่ได้รับรอง เป็นทางการแล้ว
 - .3121 สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นที่เคารพบูชา
 - .31211 เทพเจ้า
 - .31212 ธรรมชาติ

- 294.31213 มนุษย์
- .31214 ดวงวิญญาณบริสุทธิ์
- .31215 เทวดาและดวงวิญญาณฝ่ายดี
- .31216 มารและดวงวิญญาณฝ่ายชั่ว
- .31217 การต่อสู้ระหว่างเทวดา และระหว่างเทวดากับมนุษย์
- .31218 รูปปั้น
- .3122 คำสอนเกี่ยวกับมนุษย์และดวงวิญญาณ
- .3123 เทววิทยา
- .313 การบูชาแบบต่าง ๆ
- .3132 การทำนาย
- .3133 การปลุกดวงวิญญาณ
- .3134 การบริจาด การบวงสรวง การบูชายัญ และการทรมานตน
เพื่อให้พ้นผิด
- .3135 สถานที่ศักดิ์สิทธิ์
- .3136 เทศกาลและวันนักขัตฤกษ์
- .3137 สัญลักษณ์ทางศาสนา
- .3138 พิธีและศาสนพิธี
- .3144 ชีวิตทางศาสนา
- .315 ศิล คติธรรม หน้าที่
- .3161 ผู้แทนสวรรค์
- .3162 มนุษย์ที่มีอำนาจ เหนือธรรมชาติ
- .3163 บุคคลที่เทพเจ้าคลใจ ศาสดาพยากรณ์
- .3164 ผู้แปลความหมายของสวรรค์
- .3165 องค์การและสถาบันต่าง ๆ
- .317 กรรมวิธีต่าง ๆ ที่ได้รับการคลใจจากเหตุผลทางด้านศาสนา

- 294.318 พระไตรปิฎกนิกายหินยาน
- .31802 พระไตรปิฎกอรรถกถา หรืออรรถกถาพระไตรปิฎก
- .3181 พระวินัยปิฎก
- .318102 อรรถกถาพระวินัย
- .318102 ฉ ฎีกาพระวินัย
- .318102 อ อนุฎีกาพระวินัย
- .3182 พระสุตตันตปิฎก หรือพระสุตตร
- .318202 อรรถกถาพระสุตตร
- .318202 ฉ ฎีกาพระสุตตร
- .318202 อ อนุฎีกาพระสุตตร
- .3183 พระอภิธรรมปิฎก
- .318302 อรรถกถาพระอภิธรรม
- .318302 ฉ ฎีกาพระอภิธรรม
- .318302 อ อนุฎีกาพระอภิธรรม
- .3184 ชาดกในขุททกนิกาย หรือในพระสุตตร
- .3185 การสังคายนาพระไตรปิฎก
- .3186 การตัดสินวินิจฉัยอภีธรรมของคณะสงฆ์
- .3187 พุทธศิลป์
- .31872 สถาปัตยกรรมพุทธศาสนา
- .31873 ภูมิภาครวมพุทธศาสนา
- .31875 จิตรกรรมพุทธศาสนา
- .31878 ดนตรีเกี่ยวกับศาสนา
- .3188 วรรณคดีทางพุทธศาสนา
- .31881 กวีนิพนธ์ทางพุทธศาสนา
- .31882 บทละคร

- 294.31883 นวนิยาย และนิทานคติธรรม
- .3189 นิกายต่าง ๆ
- .31891 มหานิกาย
- .31892 ธรรมยุติกนิกาย
- .31893 } นิกายฝ่ายเถรวาท
- ถึง }
- .31899 }
- .32 นิกายมหายาน ให้แบ่งละเอียดเหมือน
- 294.31 ถึง 294.31899

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย